

MATERIALE FRA

3. KONSULTASJONSMØTE

22. AUGUST 2007

1.	Konsultasjonsmøtet.....	3
2.	Bilaterale samarbeidsavtaler	4
2.1	Avtale om kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenestene.....	8
2.2	Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet	10
2.3	Avtale om videreutvikling av barnevernet.....	11
2.4	Samarbeidsavtalen om kvalitetsutvikling i grunnopplæringen.....	13
2.5	Samarbeidsavtale om barnehageløftet	14
2.6	Rammeavtale med KS om ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV).....	15
2.7	Samarbeidsavtale om styrket samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten . og utdanningsmyndighetene i fylkeskommuner og kommuner	17
2.8	Avtale om bosetting av flyktninger i kommunene.....	17
2.9	Avtale om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren.....	18
2.10	Samarbeidsavtale om programmet Livskraftige kommuner – Kommunenettverk for miljø og samfunnsutvikling.....	19
2.10.1	Grønne energikommuner	21
2.11	Avtale om tiltak for å bekjempe og forebygge bostedsløshet.....	21
2.11.1	Avtale bosetting ved løslatelse fra fengsel.....	23
3.	Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon	24
3.1	Finansdepartementet	24
3.2	Helse- og omsorgsdepartementet.....	26
3.3	Arbeids- og inkluderingsdepartementet.....	26
3.4	Justis- og politidepartementet	27
3.5	Olje- og energidepartementet.....	29
3.6	Kunnskapsdepartementet	30
4.	Orienteringssaker	31
4.1	Arbeids- og inkluderingsdepartementet.....	31
4.2	Helse- og omsorgsdepartementet.....	31
4.3	Fiskeri- og kystdepartementet.....	33
4.4	Kommunal- og regionaldepartementet	33
4.5	Kultur- og kirkedepartementet.....	33
5.	Kostnadsberegninger – aktuelle reformer	35
5.1	Saker - 3. oppmeldingstidspunkt.....	35

Vedlegg:

- a) Arbeidsgruppemandat
- b) Oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler - tabell
- c) Bilaterale samarbeidsavtaler
- d) Oversikt over kostnadsberegningssaker konsultasjonsåret 2007
- e) Oversikt over løpende saker konsultasjonsåret 2007

1. Konsultasjonsmøtet

Hovedtema for det 3. konsultasjonsmøtet er bilaterale samarbeidsavtaler. I tillegg omtales enkeltsaker fra departementene og kostnadsberegningssaker.

Generelle problemstillinger knyttet til bilaterale samarbeidsavtaler og en gjennomgang av status for den enkelte samarbeidsavtale, gis i kapittel 2.

En samlet oversikt over hvilke områder det er inngått avtaler på, hvem som er avtaleparter og varighet for avtalene, er gitt i vedlegg b). Alle avtalene ligger i vedlegg c).

Det er enighet mellom staten og KS om at man har behov for mer kunnskap om hvordan de bilaterale avtalene nå samlet fungerer som styringsvirkemiddel. En slik gjennomgang vil være grunnlag for en drøfting av hva man kan oppnå gjennom avtalene framover og hvordan man skal arbeide videre med bilaterale samarbeidsavtaler som styringsvirkemiddel.

I materialet foreslås det derfor å nedsette en arbeidsgruppe som skal legge fram en rapport til det 2. konsultasjonsmøtet i 2008. Gruppen skal i sitt arbeid bygge videre på rapporten ”*Om retningslinjer for bilaterale samarbeidsavtaler mellom regjeringen og KS*” som ble avgitt til det 2. konsultasjonsmøtet 2006. I tillegg vil et viktig grunnlag være gjennomgangen av bilaterale avtaler i dette materialet og funnene i KS’ nylig avsluttede FoU-prosjekt *Konsultasjoner stat og kommune – forankring, forpliktelser og gjensidighet*. Mandat for arbeidsgruppen ligger i vedlegg a).

Departementenes enkeltsaker og rammene for kommuneopplegget, håndteres normalt administrativt på dette tidspunktet i konsultasjonsåret. Saker som det er avtalt å ta opp på det 3. konsultasjonsmøtet og saker hvor det har skjedd vesentlig endringer, er omtalt i kapittel 3. Orienteringssaker er omtalt i kapittel 4.

Det 3. konsultasjonsmøtet er fjerde oppmeldingstidspunkt for kostnadsberegningssaker, men det er ikke meldt opp noen saker til dette møtet. I kapittel 5 omtales saken ”Gratis frukt og grønt” som ble meldt opp til det 3. oppmeldingstidspunktet 13. juni, siden dette oppmeldingstidspunktet ikke sammenfaller med konsultasjonsmøtene.

2. Bilaterale samarbeidsavtaler

En bilateral samarbeidsavtale er en avtale mellom ett eller flere departementer og KS, om måloppnåelse på et spesifikt område. Bilaterale samarbeidsavtaler er et alternativ til sterkere styringsvirkemidler som øremerkede tilskudd og lovregulering. Inngåelse av bilaterale samarbeidsavtaler er ment å bidra til utvikling av kommunal tjenesteproduksjon og kommunen som samfunns- og utviklingsaktør, gjennom å tydeliggjøre prioriteringer innenfor sektorområder, samtidig som kommunesektorens handlefrihet ivaretas. Kvalitetsutvikling er et sentralt element. Samhandlingsutfordringer mellom ulike deler av forvaltningen eller mellom ulike forvaltningsnivåer, er også et område der avtaler kan være et godt virkemiddel.

Omfanget av avtaler

Samarbeidsavtalene som departementene og KS har inngått de senere årene er et ledd i utviklingen av konsultasjonsordningen. Den første bilaterale samarbeidsavtalen mellom staten og KS – avtalen om kvalitetsutvikling i pleie- og omsorgstjenestene - ble inngått i 2003. Per august 2007 er det inngått avtaler på 11 områder og det er undertegnet tilleggsavtaler til to av disse hovedavtalene. Se vedlegg b) for en samlet oversikt over eksisterende avtaler, herunder hvem som er parter, når avtalene er inngått og når de utløper. Status for den enkelte avtale gjennomgås nedenfor. Alle avtalene ligger som vedlegg til materialet (vedlegg c).

Retningslinjer

Det ble utarbeidet retningslinjer for arbeidet med samarbeidsavtaler i 2006 som en del i utviklingen av en mer forpliktende konsultasjonsordning. Hovedpunktene i retningslinjene er oppsummert:

- Bruk av samarbeidsavtaler skal som hovedregel reserveres til felles prioriterte områder, fortrinnsvis de store velferdsområdene og nasjonale satsningsområder/reformer
- Konsultasjonsmøtene benyttes som faste kontaktpunkter for de ulike fasene i koordinering av arbeidet med samarbeidsavtaler
- Alle avtaler inngås mellom leder av KS og berørte statsråder
- Avtalene skal være tydelige med hensyn til mål og forpliktelser for partene

Retningslinjene er tilgjengelige på Kommunal- og regionaldepartementets nettsider om konsultasjonsordningen.

Det er jf. retningslinjene lagt opp til at man ved gjennomgangen av temaet samarbeidsavtaler på det 3. konsultasjonsmøtet også skal ta stilling til hvilke nye avtaler som skal innføres, videreføres/reforhandles eller sies opp. Det har hittil ikke blitt sett som hensiktsmessig å fastsette en grense for hvor mange avtaler det til enhver tid bør være mellom staten og KS, eller hvilke områder det bør være eller inngås avtaler på. Det er heller ikke på dette møtet lagt opp til at partene skal ta stilling til hvilke nye avtaler som skal innføres, videreføres/reforhandles eller sies opp. Partene har utarbeidet en mønsteravtale til hjelp ved utarbeiding av nye samarbeidsavtaler, for å bidra til en mer enhetlig utforming av nye/reviderte avtaler.

Videre utvikling

Det er per i dag utarbeidet et betydelig antall samarbeidsavtaler, og i tillegg er flere av de første avtalene som ble inngått videreført og evaluert. Det er en utfordring å samordne og fortrinnsvis forbeholde samarbeidsavtaler til de store velferdsområdene, nasjonale satsningsområder eller reformer. Inngåelse av et stort antall avtaler vil blant annet kunne medføre uheldige bindinger på partenes handlefrihet, og antas også å kunne svekke partenes kapasitet til å følge opp avtalene.

KS har ikke forpliktet kommuner eller fylkeskommuner gjennom disse avtalene, men jobber systematisk ut mot kommunene for å nå målsettingene i avtalene. Fortsatt er det forbedringsbehov knyttet til innholdet i avtalene, oppfølging og forankring lokalt både på kommunal og statlig side. KS har nylig avsluttet FoU-prosjektet *Konsultasjoner stat og kommune – forankring, forpliktelser og gjensidighet*. Noen av resultatene fra dette arbeidet er at kommunene generelt ønsker avtaleformen som alternativ til direkte statlig styring gjennom f.eks. øremerkede ordninger eller nasjonale standarder. På den annen side har kommunene liten kunnskap om avtalene KS har inngått med staten. Kommunene opplever videre at det gjennomføres få tiltak for å sikre oppfølging.

Staten og KS er enige om at det er hensiktsmessig å foreta en gjennomgang av de eksisterende avtalene med tanke på omfang, innretning og oppfølging. Det er behov for en grundigere gjennomgang av hvordan de bilaterale avtalene fungerer som styringsvirkemiddel, både enkeltvis og samlet sett, for å drøfte hva som kan oppnås gjennom samarbeidsavtalene framover. En slik drøfting vil også være viktig for eventuelt å kunne ta stilling til om man i større grad skal begrense omfanget til å gjelde særskilte viktige områder, jf. retningslinjene.

På denne bakgrunn nedsettes en arbeidsgruppe med representanter fra staten og KS som skal:

- gi en samlet status for feltet samarbeidsavtaler
- drøfte problemstillinger knyttet til den samlede effekten av nåværende avtaler, jf. at avtalene skal være et alternativt virkemiddel til lovregulering og øremerkede tilskudd.
- legge fram forslag til en videre strategi for koordinering og eventuelt forenkling av feltet samarbeidsavtaler til det 2. konsultasjonsmøtet i 2008

Gruppen skal i sitt arbeid bygge videre på rapporten ”*Om retningslinjer for bilaterale samarbeidsavtaler mellom regjeringen og KS*” som ble avgitt til det 2.

konsultasjonsmøtet 2006. I tillegg vil et viktig grunnlag være gjennomgangen av bilaterale avtaler i dette materialet og funnene i KS’ nylig avsluttede FoU-prosjekt *Konsultasjoner stat og kommune – forankring, forpliktelser og gjensidighet*. Mandat for arbeidsgruppen ligger i vedlegg a).

Arbeidsgruppen vil ha følgende sammensetning:

KRD 2 repr. (sekretariat)
FIN 1 repr.
HOD 1 repr.
KD 1 repr.

AID 1 repr.
MD 1 repr.
LMD 1 repr.
FAD 1 repr.
KS 5 repr.

Innspill fra KS

Arbeidet med kvalitetsutvikling i kommunesektoren

Innledning

Et sentralt element i de bilaterale samarbeidsavtalene er kvalitetsutvikling. Kvalitetsnivået i kommunale tjenester kan knyttes til en rekke problemstillinger: Er brukerne fornøyde? Dekkes behovene? Er tjenesten tilgjengelig? Er det tilfredsstillende ressursutnyttelse?

I 2006 var det omlag 180 kommuner med i Effektiviseringsnettverk, og så langt i 2007 er det omtrent det samme antall. Nettverkskommunene arbeider systematisk med forholdet mellom ressursbruk og kvalitet, bruk av balansert styringsinformasjon inn i sitt styringssystem, og iverksetting av forbedringstiltak. En rekke kommuner gjennomfører dessuten kvalitetskartlegginger på www.bedrekommune.no uten å delta i nettverk. Per i dag har 256 kommuner lisens på portalen.

Dette viser at kommunene har kvalitet og brukerdialog høyt på dagsorden, og at denne typen styringsinformasjon – sammen med økonomiske resultater – er i ferd med å bli viktige styringsparametere for kommunene.

Høy aktivitet

Et stort antall kommuner har gjennomført brukerundersøkelser på bedrekommune.no 2005-2006:

- Barnehage 103 kommuner
- Hjemmetjeneste 99 kommuner
- Institusjon 96 kommuner
- Sosialtjeneste 49 kommuner

I grunnskolen er det obligatorisk å gjennomføre elevundersøkelser for 7. og 10 trinn hvert år. Det er Utdanningsdirektoratet som rapporterer resultater fra disse undersøkelsene. I tillegg gjennomførte 160 kommuner spørreundersøkelser til medarbeidere.

Fortsatt høy brukertilfredshet

Resultatene viser stabil, høy brukertilfredshet for flertallet av tjenestene. Det er imidlertid store variasjoner mellom kommunene og mellom tjenestene. Høyest brukertilfredshet er det i pleie- og omsorg og barnehage, mens det er lavest tilfredshet i sosialtjenesten. Kommuner med høy medarbeidertilfredshet har gjennomgående også høyere brukertilfredshet.

Tilfredse medarbeidere

Alt i alt er ansatte i kommunene godt fornøyd med innholdet i jobben sin. Spørsmålet ”I hvilken grad har du ansvar og myndighet til å kunne arbeide selvstendig?” skårer meget høyt blant de ansatte. De opplever å ha store nok utfordringer i jobben og gode muligheter for å utnytte egne evner, ferdigheter og kunnskaper. Samarbeid med kolleger og relasjon til nærmeste leder er også ansatte i kommunene meget godt fornøyd med.

Resultatene brukes aktivt til brukerdiallog og forbedring av tjenestene.

KS gjennomførte i 2006 et eksternt FoU-prosjekt som viste at flertallet av kommunene bruker resultatene til å bedre brukerdiallogen og til å sette mål på forbedringer av tjenestene.

Flere tjenester får verktøy

KS har det siste året utviklet kvalitetsverktøy for psykisk helse og SFO. I tillegg har flere av de eldre brukerundersøkelsene blitt revidert. Verktøy for demens og utviklingshemming kommer i løpet av høsten, og en oppdatert medarbeiderundersøkelse er under arbeid.

KS-innspill slutt

2.1 Avtale om kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenestene

Inngåelse/varighet

Inngått første gang 24. juni 2003.

Prolongert og undertegnet ny avtale 21. september 2006.

Avtalen gjelder til 21. september 2010.

Avtaleparter

Helse- og omsorgsdepartementet og KS.

Formål

Formålet med avtalen er at Helse- og omsorgsdepartementet og KS i fellesskap skal bidra til å bedre kvaliteten og etablere enklere ordninger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Arbeidet skal forankres i nasjonale rammer, men med sterk vekt på lokale løsninger innenfor rammen av det lokale selvstyre. Avtalen har vært fulgt opp og er evaluert av en egen administrativ gruppe.

Erfaringer

Erfaringene med den tidligere kvalitetsavtalen innenfor pleie- og omsorgstjenestene var svært positive, og det vises til omtale i dokumentene til det 3. konsultasjonsmøtet 2006.

Den nye avtalen er basert på de gode erfaringene med kvalitetsavtalen innenfor pleie- og omsorgstjenestene, og omfatter i tillegg områdene psykisk helse og rus. Avtalen ble lansert som en del av Stortingsmelding nr. 25 (2005-2006) *Om framtidens omsorgstjenester*. Avtalen angir mål for kvalitetsutviklingen, og konkrete tiltak er under utarbeidelse i en arbeidsgruppe med medlemmer fra KS og Sosial- og helsedirektoratet. Tiltaksområdene er blant annet brukermedvirkning, samhandling og samarbeid, frivillighet i kommunen, rekruttering, ledelsesutvikling, kompetanse og arbeidsmiljø, kvalitetsutvikling og allmenntilleggsmedisinsk offentlig legearbeid.

Ifølge avtalen er regjeringen og KS enige om at kommunene skal kunne gi innbyggerne tjenester i nødvendig omfang og med forsvarlig og god kvalitet. Det har vært en sterk økning i antallet mottakere av hjemmetjenester fra 2005 til 2006 – på hele 7 200 personer. Økningen har vært sterkest i aldersgruppen under 67 år.

Kommunene ligger også godt an til å nå regjeringens mål om 10 000 flere årsverk i denne Stortingsperioden. Ifølge SSB er det en vekst på hele 5 900 avtale årsverk fra 2005 til 2006. Både denne økningen, kommunenes arbeid med kvalitetsutvikling og det at det er personell med helsefaglig utdanning som står for nesten hele veksten, gir grunn til å anta at også kvaliteten på tjenestene har økt. I 2006 hadde 71 % av personellet helsefaglig utdanning. Det vises for øvrig til omtale av årsverksvekst under kapittel 4.3.

Deltid

Kommunene har høy bevissthet og jobber aktivt for å redusere bruken av små stillinger. KS gjennomførte våren 2007 en FoU-undersøkelse blant alle rådmenn, fylkesrådmenn og bydelsdirektører for å få en oversikt over hvordan kommunene arbeider på overordnet nivå med deltid og små stillinger. Undersøkelsen hadde en

svarprosent på 54. 98 % av rådmennene som svarte sa at i deres pleie- og omsorgssektor har man gjennomført eller påbegynt arbeid med å redusere omfanget av små stillinger. I 63 % av landets kommuner er det fattet vedtak om å redusere omfanget av små stillinger og uønsket deltid. Undersøkelsen viste at kvaliteten på tjenesten, effektiv ressursutnyttelse og arbeidsmiljø er viktige argumenter i kommunenes arbeid med å redusere uønsket deltid og små stillinger.

Eksempel på prosjekter/tiltak knyttet til avtalen:

Flink med folk i første rekke

Regjeringen og KS har i avtalen forpliktet seg til å legge til rette for god ledelse og å stimulere til ledelsesutvikling lokalt. *Flink med folk i første rekke* startet opp februar 2007 og bygger på de gode erfaringene med *Flink med folk* – som var knyttet til den forrige kvalitetsavtalen – og omfatter også områdene psykisk helse og rus i tillegg til pleie og omsorg. Prosjektet ledes av KS i samarbeid med Sosial- og helsedirektoratet og er delvis finansiert gjennom Kompetanseløftet 2015.

Aksjon helsefagarbeider

Aksjon helsefagarbeider inngår i Kompetanseløftet (Sosial- og helsedirektoratet) og er et samarbeidsprosjekt mellom arbeidsgiverorganisasjonene KS, HSH og SPEKTER (NAVO). Prosjektet finansieres av Sosial- og helsedirektoratet gjennom Kompetanseløftet, Utdanningsdirektoratet og de tre arbeidsgiverorganisasjonene. Det er 9 medarbeider i ulike stillingsstørrelser tilknyttet prosjektet. Prosjektet er bevilget 4.3 mill i 2007. Målet med Aksjon helsefagarbeider er å sikre nok læreplasser og å sikre god rekruttering til helsefagarbeiderutdanningen. Tilstrekkelig antall læreplasser kan se ut til å være innen rekkevidde og fokus konsentreres nå i større grad om rekruttering. Det er blant annet etablert *rekrutteringspatruljer*. Søkningen til helsefagene har økt betydelig etter besøk fra rekrutteringspatruljene i ungdomsskoler og i vk1. Nye 10 områder i landet tar metoden i bruk fra høsten 2007. Arbeidet har fått positiv støtte i media. Aksjon helsefagarbeider involveres også i et eget prosjekt for å forberede NM i helsefag i 2008 i samarbeid med arbeidstakerorganisasjoner og to fylkeskommuner.

Etisk kompetanseheving

Satsingen på etisk kompetanseheving inngår i Kompetanseløftet, som en del av regjeringens strategi for å styrke kompetansen i omsorgstjenesten. Ansatte i den kommunale omsorgstjenesten står daglig overfor vanskelige etiske dilemma og problemstillinger som krever etisk bevissthet og god dømmekraft. Derfor har regjeringen i samarbeid med KS og de sentrale yrkesorganisasjonene satt i gang et utviklingsprosjekt med sikte på å heve den etiske kompetansen. Prosjektets mål er å stimulere kommunene til systematisk arbeid med etisk refleksjon over praksis og sikre at ansatte i tjenesten har grunnleggende kompetanse i praksisrelatert etikk. Prosjektet skal få frem modeller/eksempler på hvordan de skal etablere refleksjonsarenaer, hvordan de skal arbeide med etiske dilemmaer og hvordan et opplæringsprogram i praksisrelatert etikk skal utvikles. KS finansierer høsten 2007 en FoU undersøkelse for å fremskaffe kunnskap om metoder/verktøy for etisk refleksjon. Noen kommuner vil bli invitert inn i prosjektet og det planlegges en idékonferanse. Formidling av resultater og opplæring starter våren 2008.

Undervisningssykehjem

Undervisningssykehjemssatsingen inngår i Kompetanseløftet og har til hensikt å etablere et miljø på utvalgte sykehjem som stimulerer til fagutvikling og forskning knyttet til pleie og behandling i sykehjem, og utvikle gode læringsmiljøer for studenter og elever innenfor helsefag. Undervisningssykehjemmene skal tjene som modeller for andre sykehjem i regionen og bidra til spredning av kunnskap og faglige ferdigheter, og de kan vise til gode resultater i forhold til blant annet rekruttering av personell. Det er i 2007 6 hovedundervisningssykehjem og 11 satellitter i nettverk med hovedundervisningssykehjemmet som mottar et statlig tilskudd, hvorav 5 av satellittene er nye i 2007. Det statlige tilskuddet forvaltes av Sosial- og helsedirektoratet i nært samarbeid med landets Fylkesmenn og kommuner.

Effektiviseringsnettverkene

Opp mot 200 kommuner deltar hvert år i Effektiviseringsnettverk i KS' regi, hvorav 90 kommuner har deltatt i pleie- og omsorgsnettverk i 2006. I 2007 vil det bli økt fokus på fagfeltet psykisk helsearbeid, og på arbeidet med å utvikle brukerundersøkelser og indikatorer for objektiv kvalitet på områdene utviklingshemming og demens. I utviklingstilbudet til effektiviseringsnettverkene settes kvalitet og praksis i tjenesten på dagsorden. Her diskuteres også ulik organisering av tjenesten, og hvordan kommunene skal lære av hverandres praksis og organisasjonsform. De ti største kommunene (ASSS-kommunene) har et eget nettverkssamarbeid rundt pleie- og omsorgstjenester og kommunale helsetjenester.

Legetjenester i sykehjem

Helse- og omsorgsdepartementet har i 2007 sendt ut et rundskriv til alle landets kommuner med krav om fastsettelse av lokal norm for legetjenester i sykehjem, med den hensikt å sikre en god legedekning på sykehjemmene, og Sosial- og helsedirektoratet har ferdigstilt en veileder for å bistå kommunene i dette arbeidet. For å øke andelen sykehjem som deltar i Norsk kvalitetsforbedring av laboratorievirksomhet utenfor sykehus (NOKLUS), og rekruttere flere av de sykehjemmene som trenger det mest, er det i 2007 bevilget et øremerket tilskudd til dette.

Elektronisk samhandling

I perioden 2004 til 2007 har Kommuneprogrammet under S@mspill 2007 fokusert på å stimulere til bruk av elektroniske samhandlingsløsninger gjennom kommunale fyrtårn. I 2007 er fokuset for Kommuneprogrammet hovedsakelig å avslutte fyrtårnssatsingen og forberede en bredding av tjenester relatert til fyrtårnene og ELIN-k-prosjektet. Kommuneprogrammet finansieres og ledes av Sosial- og helsedirektoratet i samarbeid med blant annet KS.

2.2 Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet

Dato for inngåelse/varighet

Avtalen er inngått 21. juni 2007 og gjelder til 21. juni 2010.

Avtaleparter

Helse- og omsorgsdepartementet og KS.

Formål

Formålet med avtalen er todelt. Den skal støtte opp om inngåelse av lokale avtaler, og danne grunnlag for samhandling mellom likeverdige parter. Videre skal den bidra til systematisk oppfølging på samhandlingsområdet på nasjonalt nivå. De lokale avtalene skal bidra til bedre samarbeid om pasienter og brukere som trenger både kommunale helse- og omsorgstjenester og spesialisthelsetjenester.

Erfaringer

Avtalen er nettopp undertegnet.

Igangsatte tiltak

Helse- og omsorgsdepartementet og KS er enige om at det skal utarbeides en veileder til hjelp ved inngåelse av lokale avtaler.

Det skal etableres et eget system for oppfølging av avtalen med halvårige konferanser om erfaringer med samhandlingsarbeidet, og hvordan arbeidet med oppfølging av punktene i avtalen og veilederen gjennomføres. Brukerorganisasjoner og de ansattes organisasjoner inviteres til å delta og å ha en aktiv rolle i arbeidet med oppfølging. Første konferanse blir trolig avholdt medio oktober.

2.3 Avtale om videreutvikling av barnevernet

Inngåelse/varighet

Avtalen ble inngått 1. september 2005. Avtalen varer i tre år, frem til 1. september 2008.

Barne- og likestillingsdepartementet og KS vil i løpet av våren 2008 starte opp arbeid med å reforhandle gjeldende avtale.

Avtaleparter

Daværende Barne- og familiedepartementet, nå Barne- og likestillingsdepartementet (BLD), og KS.

Formål

Formålet med avtalen er å sikre kvalitetsforbedring og effektivisering, styrke rettssikkerheten for barn og unge i barnevernet, få et mer åpent barnevern, bedre samordningen av tjenestene, styrke barnevernets legitimitet og styrke det forebyggende arbeidet. Det sies videre i avtalen:

”Kommunen har hovedansvaret for utvikling av et godt lokalt barnevern. Lokal handlefrihet i oppgaveløsningen er en forutsetning for et godt faglig tilbud til brukere i barnevernet. Avtalen bygger på en styrket satsing på lokale løsninger og lokal forankring av utviklingsarbeidet.”

Erfaringer med avtalen

Avtalen har virket i snart to år. Det er etablert en fast samarbeidsarena mellom BLD, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og KS for diskusjon av de ulike forhold i avtalen. Partene er enige om at denne arenaen har gitt et større fokus på forbedringsarbeidet både i det kommunale og det statlige barnevernet. Det er avholdt tre til fire samarbeidsmøter mellom BLD, Bufdir og KS hvert år for diskusjon av de ulike forholdene i avtalen. Partene vil spesielt trekke frem følgende:

- Arbeide for et større politisk engasjement om barnevernet og for et åpnere barnevern

Bufdir har hele perioden arbeidet med å følge opp kommunikasjonsstrategien "Et åpnere barnevern". Nærmere 80 prosent av kommunene har deltatt, og responsen har vært positiv.

KS har inkludert barnevernet i sitt program for folkevalgtopplæring. Opplæringen tilbys folkevalgte i perioden fra høsten 2007 og til 2011. KS vurderer også å utvikle et kurstilbud om barnevern for den politiske og administrative ledelsen i kommunene med oppstart våren 2008. Det har også vært særlig politisk fokus på barnevernet gjennom 2. konsultasjonsmøte og regionale konferanser i regi av statlig regionalt barnevern.

- Kostnadsutviklingen

BLD og KS har samarbeidet om å få mer kunnskap om hvordan kostnadene har utviklet seg i barnevernet. Det er sendt en felles bestilling til SSB om ytterligere data, som grunnlag for videre fremdrift.

- Samhandlingsutfordringer mellom forvaltningsnivåene

Samarbeidet mellom kommunene og det statlig regionale barnevernet byr fortsatt på utfordringer. Det er satt i gang en evaluering av fagteamenes virksomhet, med Bufdir som oppdragsgiver. KS og kommunesektoren er godt representert i styrings- og referansegruppe for prosjektet. Resultater er forventet å foreligge i desember. I juli sendte BLD ut rundskriv om oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet, herunder betalingsordninger. KS ble involvert i arbeidet våren 2007 og bidro aktivt ved slutføringen av rundskrivet.

Det er startet et samarbeid mellom BLD og KS om forsøk for å hindre at barn som har det vanskelig blir "kasteballer" mellom ulike etater. Arbeidet fortsetter høsten 2007 med bl.a. å finne kommuner som kan være aktuelle for utviklingsprosjekter.

- Effektiviseringsnettverkene

I 2006/2007 har 39 kommuner deltatt i seks nettverk. ASSS-nettverket er et av dem, bestående av de ti største byene. Alle nettverkene har kartlagt ressursbruk, andel barn på tiltak, tjenesteprofil og tjenestekvalitet. Det er gjennomført brukerundersøkelser og det er tatt initiativer til videre brukerdiallog. På grunnlag av den dokumentasjonen og den systematiske erfaringsutvekslingen som er kommet frem gjennom nettverkene har mange kommuner satt mål for kvalitets- og effektiviseringsforbedringer. Arbeidet drives med økonomisk støtte fra Barne- og likestillingsdepartementet.

2.4 Samarbeidsavtalen om kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen

Inngåelse/varighet

Avtalen ble inngått 12. juni 2006 og gjelder fram til 1. januar 2009.

Avtalen bygger på en tidligere samarbeidsavtale mellom Læringscenteret og KS.

Avtaleparter

Kunnskapsdepartementet og KS.

Formålet

Partene vil i fellesskap arbeide målrettet for økt kvalitet i grunnsopplæringen. Det er etablert en kontaktgruppe mellom partene som skal følge opp avtalen. Gruppen møtes 4-5 ganger per år. Deltakere i gruppen er ledere på grunnsopplæringens område i begge organisasjoner.

Erfaringer/resultater

Kunnskapsdepartementet og KS vurderer avtalen og dialogen med KS knyttet til avtalen som viktig og nyttig. Begge er opptatt av å legge til rette for å bidra til arbeidet med kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling lokalt. KD vurderer ulike tiltak for å bedre formidlingen av forskningsbasert kunnskap til sektoren.

Avtalen inneholder følgende hovedpunkter, som partene i fellesskap skal jobbe med:

- **Arbeide for å videreutvikle verktøy som kan brukes av alle (fylkes)kommuner for analyse og vurdering av virksomheten i skolen:** KS har våren 2007 med økonomisk støtte fra departementet opprettet effektiviseringsnettverk for fylkeskommunenes arbeid med videregående opplæring. Alle fylker deltar i nettverkssamarbeidet hvor et hovedfokus vil være å utvikle styringsinformasjon som viser veien mot en større andel unge som fullfører og består videregående opplæring. Utdanningsdirektoratet lanserer i desember 2007 den nye skoleporten som vil inneholde mye relevant styringsinformasjon for kommuner og fylkeskommuner. Det er planlagt ytterligere samarbeid mellom sentrale utdanningsmyndigheter og KS, der også SSB vil bli invitert med, om blant annet effektiviseringsnettverkene og forbedring av datagrunnlaget, spesielt for videregående opplæring. KD mener det er god fremgang i arbeidet med utviklingen av verktøy og styringsinformasjon.
- **Arbeide for å utvikle nettverk mellom skoleeiere og lærerutdanningsinstitusjoner for å styrke bånd mellom praksis og forskning:** KD finansierer et eget program for praksisrettet FoU ved lærerutdanningsinstitusjonene (150 mill. kr over 4 år + 100 mill. kroner over utdanningsdirektoratets budsjett). Forskningsprosjektene er godt forankret hos skoleeiere. Det er i samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet og KS avholdt konferanser om samarbeid mellom læreutdanningen og skoler/barnehager. KD mener det er nødvendig med ytterligere innsats for å styrke lærerstudentenes kompetanse om praksisfeltet og for å styrke skolenes bruk av forskningsbasert kunnskap.
- **Arbeide for å styrke kontakten mellom skoleeiere og universitets- og høgskolesektoren generelt, blant annet for å sikre kvalitet i etter- og**

videreutdanningen og for å legge til rette for systematisk lederutvikling:

Det har vært tett kontakt mellom KD og partene i Kompetanseutviklingsstrategien (blant annet KS) om oppfølging og justering av strategien. Det er behov for nærmere samarbeid og større innsats for å bedre lederutviklingen i skolen.

- **Tilstrebe enighet om kostnadsberegninger av eventuelle nye reformer eller endring i oppgavefordeling:** Partene mener det er gode prosesser for å oppnå enighet i gjennomføringen av kostnadsberegninger. Det er i 2007 meldt opp kostnadsberegninger av "Frukt og grønt" og "Gratis læremidler i videregående opplæring".
- **Legge til rette for gjennomføring av Kunnskapsløftet etter Stortingets intensjoner:** Det har vært en god prosess i forhold til kommunesektoren i gjennomføring av kunnskapsløftet. KS mener det er svært viktig at staten bidrar med midler til fortsatt kompetanseutvikling for de ansatte i forbindelse med gjennomføringen av kompetanseløftet.

2.5 Samarbeidsavtale om barnehageløftet

Inngåelse/varighet

Avtalen ble inngått 4. oktober 2006 og gjelder fram til 31. desember 2008.

Avtaleparter

Kunnskapsdepartementet og KS

Formål

Partene ønsker et systematisk samarbeid mellom KS og Kunnskapsdepartementet (KD) for å nå følgende omforente mål på barnehageområdet:

- Å få etablert et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder med høy kvalitet og til lav pris i alle kommuner.
- Klargjøre kommunenes rolle som lokal barnehagemyndighet – bl.a. for å oppnå gode samarbeidsordninger mellom kommunen og private barnehager, herunder en velfungerende samordnet opptaksprosess.
- Rammefinansiering av barnehagesektoren når full barnehagedekning er oppnådd.

Erfaringer

Avtalen har virket i ni måneder. Den har bidratt til å systematisere samarbeidet mellom KS og KD i arbeidet med Barnehageløftet. De mest aktuelle sakene har vært målet om full barnehagedekning og klargjøring av rollen som barnehagemyndighet.

Det etableres for tiden rekordmange barnehageplasser i kommunene. KS og KD har oppfordret til smidig samarbeid i saker knyttet til barnehageutbygging både i kommunene og i statlige instanser. Kommuner i vekstområder gir tilbakemelding om et godt samarbeid med fylkesmannsembetene. Flere av disse kommunene har også utviklet gode modeller for samordning mellom sektorene internt i kommunen for å sikre en raskest mulig etablering av nye barnehageplasser.

Bl.a. i brev, i møter og på konferanser har partene rettet fokus på kommunenes arbeid for å oppnå og opprettholde full barnehagedekning. I dette arbeidet er samarbeidet mellom kommunene og private barnehageeiere sentralt, og i denne sammenheng er mønsteravtalen mellom KS og Private Barnehagers Landsforbund et viktig verktøy.

Det er arrangert konferanser, samlinger og møter der forsknings- og utviklingsarbeid er presentert og gode erfaringer delt. For å bidra til å klargjøre statens og kommunenes roller på barnehageområdet har det i tillegg til drøftinger på samarbeidsmøter, vært tema på konferanser og det er utarbeidet veiledningsmaterieell.

Begge parter har vært på kommunebesøk der barnehageutbygging, kvalitet og statlige virkemidler har vært drøftet. Formålet har vært å bidra til full barnehagedekning og å spre gode ideer. Partene har bidratt til å bedre kompetansen og kvalitetsutvikling i sektoren ved hjelp av arbeid i ulike nettverk og ved utarbeidelse av strategi for kompetanseutvikling og strategi for rekruttering av førskolelærere til barnehagesektoren. Det er utarbeidet temahefter og veiledere for å ivareta og videreutvikle barnehagens kvalitet og kommunen som barnehagemyndighet.

3 effektiviseringsnettverk (om lag 20 kommuner) i regi av KS har fokus på barnehager i 2007, og da i særlig grad fokus på utbygging av barnehagesektoren. De ti største kommunene (ASSS-kommunene), som dekker 1/3 av landets befolkning, har også et fast barnehagenettverk med blant annet utbygging som et sentralt tema.

I årets budsjett ble det innført et nytt tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler. Når full barnehagedekning er oppnådd er det varslet at det skal innføres en rett til plass i barnehage og rammefinansiering.

2.6 Rammeavtale med KS om ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV)

Inngåelse/varighet

Avtalen ble inngått 21. april 2006 og gjelder fram til 31. desember 2009.

Avtaleparter

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS.

Formål

Fremme målene for en ny arbeids- og velferdsforvaltning gjennom å legge til rette for etablering av felles lokale kontorer. Avtalen skal gi rammer for og angi initiativ og tiltak som kan støtte opp under lokale partnerskap hvor stat og kommune tar et felles ansvar med utgangspunkt i brukernes behov.

Med utgangspunkt i loven om arbeids- og velferdsforvaltningen skal rammeavtalen danne grunnlag for samhandling mellom staten og kommunesektoren som likeverdige parter. Avtalen avklarer prinsipper for sentrale områder og angir hvor det skal utarbeides felles underlagsmateriale, eller igangsettes felles prosesser som skal understøtte arbeidet med de lokale forpliktende avtalene som den enkelte kommune skal inngå med arbeids- og velferdsetaten.

Status for avtalen

Avtalen er inne i sitt andre virkeår. Det avholdes halvårlige møter mellom KS og Arbeids- og inkluderingsdepartementet for å dele erfaringer og å drøfte utfordringer med å nå målene med reformen.

Erfaringer med avtalen

Både prosessen fram mot en avtale og selve avtalen har lagt grunnlaget for et godt samarbeid mellom KS og AID om gjennomføring av NAV-reformen. Det viktigste er likevel at avtalen har bidratt til et godt og løpende samarbeid mellom NAV interim/Arbeids- og velferdsetaten og KS om forberedelser til etablering av NAV-kontorer som vil omfatte alle landets kommuner innen 2010.

I tråd med rammeavtalens punkt 6 har KS og Arbeids- og velferdsetaten utarbeidet følgende:

- Håndbok for etablering av NAV-kontor med nedtellingskalender (versjon 2.0) (2007)
- Veileder til lokal samarbeidsavtale (versjon 2) (2007)
- Felles sikkerhetsnormer for Arbeids- og velferdsforvaltningen (m/ div. vedlegg) (2006).

Videre arbeider KS, Sosial og helsedirektoratet og Arbeids- og velferdsetaten med:

- å ferdigstille kompetanseplan for arbeids- og velferdsforvaltningen
- å utvikle felles mål og resultatindikatorer for NAV-kontorene

KS, Sosial og helsedirektoratet og Arbeids- og velferdsetaten sitter også i styringsgruppen for evalueringen av NAV-reformen i regi Norges forskningsråd.

Det ble i 2006 etablert regionale samarbeidsarenaer i alle fylker.

KS har i 2006 og 2007 en særskilt satsing på sosialtjenesten, med økonomisk støtte fra SHDir. Fokus er ressursbruk, kvalitet og ulikheter i praksis, samt utvikling av kvalitetsindikatorer for tjenesten. I alt 40 kommuner har deltatt/deltar i 10 nettverk.

Arbeids- og velferdsetaten skal etablere spesialenheter for statlige forvaltningsoppgaver, jf omtale i kommuneproposisjonen for 2008. Her heter det bl.a. at NAV-kontorene skal ta skjønnsmessige beslutninger, blant annet beslutninger om attføring, rehabilitering og tidsbegrenset uførestønad. NAV-kontorene skal være Arbeids- og velferdsforvaltningens kontaktpunkt med brukerne. Formålet med omorganiseringen er å effektivisere saksbehandlingen, slik at det frigjøres ressurser i NAV-kontorene til aktiv oppfølging av brukerne i førstelinjen i tråd med NAV-reformens formål. For de statlige tjenestene arbeider nå Arbeids- og velferdsetaten med å fastsette mer detaljerte nasjonale grensesnitt for arbeidsdelingen mellom NAV-kontorene og spesialenhetene. Arbeids- og velferdsetaten vil drøfte løsningene med kommunesektoren og KS.

2.7 Samarbeidsavtale om styrket samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og utdanningsmyndighetene i fylkeskommuner og kommuner

Inngåelse/varighet:

Avtalen ble inngått 2. mai 2007 og gjelder fram til 31. desember 2009.

Avtaleparter:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS.

Formål:

Siktemålet med avtalen er å legge til rette for et styrket og systematisert samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og utdanningsmyndighetene i fylkeskommuner og kommuner for å nå arbeidsmarkedspolitiske - og utdanningspolitiske mål om å få flere i arbeid eller utdanning gjennom effektiv samordning av partenes samlede virkemidler. Den sentrale rammeavtalen mellom AID og KS skal danne grunnlag for operative avtaler og angir sentrale områder og oppgaver det kan være aktuelt å samarbeide om.

Erfaringer:

Det skal etableres en oppfølgingsgruppe som skal følge gjennomføringen av avtalen og settes i gang en følgeevaluering av arbeidet og erfaringene med de regionale/lokale avtalene i løpet av 2008. Evaluering av avtalen skal skje i løpet av 2008.

2.8 Avtale om bosetting av flyktninger i kommunene

Inngåelse/varighet:

Avtalen ble inngått 15. mai 2007 og gjelder fram til 1. desember 2009.

Avtalen er, med noen justeringer, en videreføring av tidligere avtale datert 18. november 2004.

Avtaleparter

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS

Formål:

Siktemålet med avtalen er at staten, representert ved Arbeids- og inkluderingsdepartementet, og kommunesektoren, representert ved KS, i fellesskap skal arbeide for rask, god og stabil bosetting av flyktninger i tråd med de årlige behovene. Avtalen forholder seg til kommunale vedtak om bosetting basert på frivillighet. Oppfølging av avtalen forutsetter et godt samarbeid mellom partene basert på fleksibilitet, åpen informasjonsutveksling og tillit.

Erfaringer:

Avtalen beskriver hvilke oppgaver og roller partene har i bosettingsordningen som ble innført fra 2002. Avtalen er i hovedsak en formalisering av det samarbeid som har vært mellom staten og KS på dette området tidligere, men klargjør partenes forpliktelser og gir et viktig signal utad om felles innsats for å nå målene i bosettingsarbeidet. Kommunene bestemmer selv om de vil bosette flyktninger og hvor

mange de vil bosette. For å opprettholde kommunenes motivasjon og vilje til å bosette flyktninger er det nødvendig å sikre et godt samarbeid mellom stat og kommune, noe denne avtalen bidrar til.

Samarbeidet har bidratt til at man i stor grad har nådd de målene staten har satt i bosettingsarbeidet. Gjennom mer målrettet innsats fra IMDi og kommunene har bosettingen gått raskere det siste året. Gjennomsnittlig ventetid på bosetting fra mottak er redusert fra 8,6 mnd per 30.06.06 til 5,7 mnd per 30.06.07. Antall personer som venter på bosetting er i samme periode redusert fra 1190 til 703. Antall som har ventet over seks måneder på bosetting gikk i samme periode ned fra 496 til 112 personer. Ventetiden regnes her fra personen fikk vedtak om opphold. I 2006 var antall bosatte tilsvarende bosettingsbehovet. I 2005 ble det bosatt om lag 85 % av det antall det var behov for. Årsaken til manglende måloppnåelse var bl.a. mangel på boliger og at det i noen tilfeller ikke var samsvar mellom størrelsen på husstander og kommunenes boligtilbud.

Avtalen legger grunnlag for en god og tett dialog mellom KS og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om bosettingsarbeidet. KS har bidratt til at kommunene stiller nok plasser til disposisjon for bosetting av flyktninger og til å finne løsninger i vanskelige enkeltsaker. KS og IMDi har deltatt på kommunesamlinger og vært i kontakt med enkeltkommuner for å sikre bosettingen.

2.9 Avtale om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren

Inngåelse/varighet

Samarbeidsavtalen ble inngått 26. april 2006 og er inngått for perioden 2006 - 2007.

Landbruks- og matdepartementet vurderer nå i samarbeid med KS en videreføring for en ny periode. Det legges opp til at en revidert avtale kan legges fram på det 4. konsultasjonsmøtet.

Avtaleparter

Landbruks- og matdepartementet og KS

Formål

Siktemålet med avtalen er at staten ved Landbruks- og matdepartementet (LMD) og kommunesektoren, representert ved KS, skal fortsette samarbeidet om å utvikle kommunen som nærings- og landbrukspolitisk aktør – innenfor de nasjonale rammene for landbruks- og matpolitikken.

LMD og KS er enige om at lokalt utviklingsarbeid er en forutsetning for at kommunene skal fylle den rollen de har fått gjennom økt ansvar og myndighet på landbruksområdet. Arbeidet skal skje innenfor lokalpolitiske rammer, og med spesiell vekt på å se landbruk som en integrert del av samfunns- og næringsutviklingsarbeidet.

Erfaringer

Partene mener at avtalen har ført til en god forankring av samarbeidet i de ulike budsjett og styringsdokumenter i KS og det har etter hvert blitt etablert gode

samarbeidsarenaer både sentralt og regionalt. Arbeidet med synliggjøring av gode eksempler fra kommunene kunne ha kommet lenger, men gjennom arbeidet med revidering av KS sin folkevalgtportal vil dette arbeidet komme ett langt steg videre. Gjennom folkevalgtprogrammet vil det også bli utarbeidet et eget temaopplegg om kommunen som landbrukspolitisk aktør i samfunns- og næringsutviklingen. Samarbeidet om utvikling av indikatorer og egen funksjonskonto i KOSTRA som kan måle kommunenes innsats på området er godt i gang.

KS har prioritert nettverksbygging og kontakt med fylkesmennene og kommunene i avtaleperioden. Dette har gitt kunnskap om ulike utfordringer, god oversikt og grunnlag for mer systematisk arbeid sammen med kommunene om kommunenes rolle som landbrukspolitiske aktører. KS har lagt vesentlig vekt på å synliggjøre landbruksområdet i kommunenes helhetlige samfunnsutviklerrolle. Integrasjon av landbruk i øvrig nærings- og samfunnsutvikling har vært sentralt.

Gjennom deltagelse i Livskraftige kommuner (jf. samarbeidsavtalen mellom KS og MD) er det fra KS sin side lagt vekt på å se sammenhengen mellom miljø og landbruk og se de ulike satsingene i sammenheng. Arbeidet er i startfasen og må fortsatt følges opp for å få satt landbrukets kopling til miljø mer på dagsorden.

Det har vært ett tett og godt samarbeid mellom partene i forbindelse med forberedelsene til overføring av ansvar for veterinærdekning og veterinærvakt fra staten til kommune. Kommunene tar over ansvaret fra 1.1.08, men overføringen av oppgaven vil kreve fortsatt mye kompetanseoverføring og videre samarbeid.

2.10 Samarbeidsavtale om programmet Livskraftige kommuner – Kommunenetttverk for miljø og samfunnsutvikling

Inngåelse/varighet

Programperioden går fra 1. januar 2006 til 31. desember 2010.

Avtaleparter

Miljøverndepartementet og KS.

Formål

I løpet av programperioden skal det etableres og drives kommunenetttverk for miljø- og samfunnsutvikling med deltakelse fra inntil 200 kommuner.

Nettverkens formål er:

- Å utvikle en offensiv politikk for miljø- og samfunnsutvikling i deltakerkommunene, i nært samarbeid med innbyggere, frivillige organisasjoner, næringsliv, regionale og statlige myndigheter
- Å styrke kommunenes kompetanse innen miljø- og samfunnsutvikling
- Å utvikle og ta i bruk verktøy og arbeidsformer som støtter det lokale arbeidet for miljø- og samfunnsutvikling.
- Å frembringe nasjonale indikasjoner for den utviklingen som skjer i kommunene med hensyn til miljø- og samfunnsutvikling

- Å gi grunnlag for å videreutvikle statlige rammebetingelser og virkemidler for det lokale arbeidet knyttet til miljø- og samfunnsutvikling.

Status/erfaringer

Avtalen er inne i sitt andre virkeår. 128 kommuner har vedtatt å delta i programmet. 40 kommuner ventes å gjøre vedtak i nær framtid, og ytterligere 32 kommuner er aktuelle søkere i løpet av året. En del kommuner har bevisst valgt å vente med å behandle sak om deltakelse til etter valget i høst.

20 kommunenettverk for miljø og samfunnsutvikling er etablert. 14 nettverk er under etablering. Flere kommuner deltar i to nettverk, noen få deltar i tre nettverk.

Partene opplever stor interesse for miljø og samfunnsutvikling i kommunene. Særlig fokuset på miljø har akselerert det siste året. Det er stor bredde i kommunenes temavalg. De 20 nettverkene som er etablert arbeider med minst to av seks temaer, fordelt slik:

- 10 nettverk arbeider med klima og energi
- 10 nettverk arbeider med viktige arealpolitiske hensyn
- 16 nettverk arbeider med livskvalitet, friluftsliv og folkehelse
- 2 nettverk arbeider med internasjonalt samarbeid
- 6 nettverk arbeider med framtidsrettet produksjon og forbruk/miljøbasert næringsutvikling
- 9 nettverk arbeider med kulturarven som grunnlag for nærings- og samfunnsutvikling

10 årsverk er finansiert innefor programmets rammer. I tillegg kommer 20 ukeverk fra KS regionalt og prosjektansvarlig i KS sentralt.

Det er etablert god kontakt med miljødirektoratene. Programmet tar sikte på å inngå en samarbeidsavtale med Stiftelsen Idébanken, Stiftelsen Miljøfyrtårn, Grønn Hverdag og GRIP. I tillegg er det inngått samarbeid med andre nasjonale ressursmiljøer i enkelte nettverk, som NHO Reiseliv. Innenfor programmet er det etablert et faglig nettverk for de største bykommunene som både rapporterer til MD/KRDs Storbyforum og KS Storbynettverk.

Prosjektledelsen har fått flere tilbakemeldinger om at KS og staten har ukoordinerte beslektede satsinger. Den nye prosjektenheten i KS vil trolig bidra til en bedre koordinering av beslektede satsinger der KS er involvert. Miljøverndepartementet tar sikte på å styrke den statlige oppfølgingen av programmet gjennom økt bemanning fra høsten 2007. Miljøverndepartementet har i tillegg satt av midler til å styrke fylkesmennenes deltakelse i programmet.

Programmet oppfattes av noen som litt uklart før en kommer i gang. KS er i denne sammenheng opptatt av å konkretisere arbeidsmetodene og forventningene til deltakerkommunene. I tillegg vil en bruke ekstern følgeevaluering til løpende dokumentasjon og innspill til forbedringer. Miljøverndepartementet er opptatt av å spisse og tydeliggjøre miljøprofilen og at programmet leverer konkrete resultater på prioriterte områder, som klima/energi.

Det er en utfordring å sikre fokus på miljø og samfunnsutvikling i kommunenes ordinære virksomhet utover de konkrete utviklingsprosjektene. Erfaring fra nettverkssamlinger gjennomført våren 2007 gir grunnlag for læring med sikte på forbedringer. Erfaring tilsier også at den kritiske faktoren i flere kommuner er kapasitet, snarere enn vilje til å delta i nettverksarbeid, særlig når tilbudet om nettverksarbeid/utviklingsprosjekter er så stort som i dag. Her kan det oppstå en konkurransesituasjon mellom ulike nettverksbaserte programmer rettet mot samme målgruppe.

Forutsatt godkjenning i styret tar KS FoU ansvar for ekstern følgeevaluering av programmet fra sommeren 2007 til sommeren 2009, med en ramme på 1,3 mill kroner. Delrapport bestilles til 3. konsultasjonsmøte 2008 og hovedrapport 2009.

Hovedmålet om deltakelse fra inntil 200 kommuner i kommunenettverk for miljø og samfunnsutvikling løpet av programperioden ventes nådd. Målet for 2007 om 150 kommuner i aktiv nettverksdeltakelse ventes nådd.

2.10.1 Grønne energikommuner

Inngåelse/varighet

Avtalen ble inngått 2. mai 2007 og gjelder ut 2010. Avtalen er en tilleggsavtale til den eksisterende avtalen om programmet *Livskraftige kommuner* mellom MD og KS.

Avtaleparter

Kommunal- og regionaldepartementet, Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet og KS.

Mål

Målet med Grønne energikommuner er å få kommunene til å satse på energieffektivisering, fornybar energi, som bioenergi, og å få ned klimagassutslippene i sine kommuner. Det er valgt ut kommuner som har nytte og interesse av å danne nettverk og løfte klima og energi til strategisk nivå i kommunene. Erfaringene fra nettverkene skal være til inspirasjon og en kilde til læring for kommuner over hele landet blant annet gjennom læringsnettverkene i Livskraftige kommuner.

Status

Totalt 22 kommuner er valgt ut. Kommunene skal knyttes sammen i totalt fem nettverk. KS har ansatt en prosjektleder og vil være ansvarlig for den videre driften. KS har utarbeidet en projektskisse for det videre arbeidet. Rådgivere vil bli tilsatt og nettverkene vil komme i aktivitet i løpet av høsten 2007. Det vil være en felles følgeevaluering med livskraftige kommuner.

2.11 Avtale om tiltak for å bekjempe og forebygge bostedsløshet

Inngåelse/varighet

Avtalen ble inngått 7. september 2005 og gjelder ut 2007.

Avtaleparter

Kommunal- og regionaldepartementet, daværende Arbeids- og sosialdepartementet (nå Arbeids- og inkluderingsdepartementet), Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og politidepartementet.

Formål

Gjeldende avtale har som formål å bidra til at det legges til rette for trygge og gode boforhold for personer som står i fare for å bli, eller er bostedsløse, for å nå mål i strategien *På vei til egen bolig*. Denne avtalen følges av en delavtale mellom KS og Justis- og politidepartementet om bosetting ved løslatelse fra fengsel der formålet er å legge til rette for lokalt samarbeid av løslatte fra fengsel ved at det blant annet inngås lokale samarbeidsavtaler.

Status/erfaringer

Strategien *På vei til egen bolig* er inne i sitt siste år. Innsatsen videreføres i 2008 gjennom ordinær drift. Husbanken har det koordinerende ansvaret. Fem departementer samarbeider om strategien. Husbanken vurderer at arbeidet med å bekjempe bostedsløshet er godt i gang i en del kommuner, men det er store forskjeller mellom kommunene. Variasjonen omhandler hvordan kommunene selv prioriterer og forankrer innsatsen politisk og administrativt. Innsatsen i en del av kommunene er stimulert gjennom statlig finansierte prosjekter. Videreføring er avhengig av en aktiv kommune. KS og KRD har også samarbeidet om årlige politiske lederkonferanser og vil arbeide med å utvikle disse videre til en møteplass for boligsosialt arbeid.

133 kommuner deltar i kommunenettverk på administrativt nivå i forbindelse med dette arbeidet. Det meldes videre at innsatsen for å redusere omfanget av utkastelser har gitt positive resultater. Resultatmålet var 30 prosent reduksjon fra 2004-nivået. I 2006 var omfanget redusert med 29 prosent. Dette resultatmålet forventes dermed å nås i løpet av 2007. Samarbeid mellom kommuner og namsmenn, bedring av rutiner, oppfølging og identifisering av gjengangere, har bidratt til å redusere omfanget av utkastelser. Per mai 2007 hadde 24 kommuner inngått lokale samarbeidsavtaler med kriminalomsorgen, og flere avtaler er i forhandlingsprosessen. Alle de største bykommunene har slike avtaler.

Når det gjelder bruk av midlertidige botilbud er utviklingen ikke fullt så positiv. Antall opphold i midlertidig botilbud har økt noe. Datakvaliteten kan imidlertid være usikker. Inntrykket bekreftes imidlertid av annen forskning og data. Flytting fra midlertidige botilbud til mer permanente boformer går senere enn ønskelig. Husbanken melder også om at Husbankens låne- og tilskuddsordninger til leie- og eieboliger i langt sterkere grad enn til nå benyttes til de vanskeligst stilte. KOSTRA-tall viser også at antall boliger kommunene har til disposisjon ikke endres mye fra år til år, men fra 2004 viser tallene en fallende trend for en del kommuner, og utviklingen i antall kommunale boliger ikke holder tritt med befolkningsutviklingen. Det er behov for en større satsning fra kommuner, eller kommunale samarbeidspartnere for å øke antall disponible boliger. Det er også behov for mer egnede bolig- og tjenesteløsninger for personer som per i dag er uten bolig.

Husbanken og KS har inngått en egen samarbeidsavtale for perioden 2006-2009 som har ført til at KS kan sette av ressurser til å følge opp arbeidet. Det er forventninger om at samarbeidet skal bidra til de boligpolitiske målsetningene.

2.11.1 Avtale bosetting ved løslatelse fra fengsel

Inngåelse/varighet

Avtalen er en tilleggsavtale til ”Avtale om å forebygge og bekjempe bostedsløshet” og ble inngått 7. september 2005. Avtalen gjelder ut 2007.

Avtaleparter

KS og Justisdepartementet.

Formål

Partene skal arbeide for at kommunene og kriminalomsorgen lokalt samarbeider om bosetting av løslatte fra fengsel.

Status/erfaringer

Ca. 60 % av de som løslates fra fengsel har ikke fast bolig. Kriminalomsorgens klientell er den største enkeltgruppen blant bostedsløse. Et verdig botilbud er svært viktig for å forebygge tilbakefall til ny kriminalitet. Per mai 2007 hadde 24 kommuner inngått lokale samarbeidsavtaler med kriminalomsorgen, og flere avtaler er i forhandlingsprosessen. Alle de største bykommunene har slike avtaler. Samarbeidet med KS, Husbanken og mellom de to departementene har fungert svært godt. Husbanken har gjort en meget god innsats for å bidra til at kommunene kan skaffe innsatte bolig.

3. Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon

3.1 Finansdepartementet

Dokumentavgift ved overføring av eierskapet til kommunale uleieboliger fra stiftelser til kommunen

KS har vist til at det anses som ønskelig fra så vel lokale som statlige boligmyndigheter å overføre eierskap til kommunale boliger fra stiftelser til kommunene selv. KS har foreslått som aktuell løsning å endre lov om dokumentavgift slik at det gis fritak for dokumentavgift ved overføring av kommunale utleieboliger fra kommunale boligstiftelser og til kommunen. Alternativt foreslår KS å innføre et tilskudd til kommunene som kompenserer utgifter knyttet til overføring av eierskapet. Bakgrunnen for forslaget er å styrke den kommunale boligpolitikken i forhold til utsatte grupper.

I dag er flere av de kommunale boligene eid av stiftelser. Etter at ny stiftelseslov trådte i kraft 2005, har stiftelsene nå en mer uavhengig stilling, og fremstår iflg. KS dermed som mindre egnet for å oppnå politiske målsetninger. KS har vist til at dokumentavgiften står i veien for en overføring av eiendomshjemplene fra stiftelsene til kommunen. KS meldte opp denne saken til det 2. konsultasjonsmøtet i 2007. Det ble da besluttet at saken skal behandles på det 3. konsultasjonsmøtet.

Dokumentavgiften er en ren fiskal avgift som utelukkende har til formål å skaffe staten inntekter. Avgiften er enkel og oversiktlig, og det er få unntak fra den generelle avgiftsplikten. For avgiftene har det generelt og prinsipielt i forhold til anvendelsen av dispensasjonsbestemmelsene i de ulike regelsettene, blitt lagt til grunn at dispensasjonsfullmakten ikke bør nyttes til å tilgodese formål som ligger utenfor loven, for eksempel økonomiske, sosiale, kulturelle, helsemessige eller humanitære forhold, jf. St.prp. nr. 1 (1985-1986) kap 5.2.

Departementet viser videre til at ethvert avgiftsfritak må vurderes i forhold til EØS-avtalens regler om statsstøtte. Det skal svært lite til for at vilkårene for statsstøtte anses oppfylt. Som eksempel kan nevnes ESAs vedtak 14. desember 2005 hvor en ordning som medførte fritak for dokumentavgift i forbindelse med opprettelse av Entra Eiendom (tidligere statsbygg), ble ansett som ulovlig statsstøtte. Videre viser vi til at avgiftsmyndighetene som følge av avgjørelser i ESA og EFTA-domstolen har måttet kreve tilbake ulovlig mottatt støtte i form av fritak for forbruksavgift på elektrisk kraft. Det vil være usikkert om et fritak for dokumentavgift ved overføring av kommunale utleieboliger fra kommunale boligstiftelser og til kommunen vil komme i konflikt med statsstøtteregelverket. Erfaringsmessig er det imidlertid betydelig risiko for at et fritak vil bli ansett som statsstøtte.

KS har lagt til grunn at et fritak ikke vil få økonomiske konsekvenser idet kommunene, uten et fritak, vil avstå fra overføringen. Finansdepartementet deler ikke denne betraktningen, og viser til at synspunktet heller ikke vil ha relevans i forhold til en eventuell sak om statsstøtte. Basert på usikkert tallgrunnlag er provenykonsekvensene av et fritak anslått til om lag 30 mill kroner, muligens fordelt

over de nærmeste årene. Departementet understreker at det er betydelig usikkerhet knyttet til beregningen, og at konsekvensene vil kunne være betydelig større. Dette på bakgrunn av at det er usikkerhet knyttet til hvor mange kommuner som vil velge å tilbakeføre eiendommene.

Finansdepartementet finner derfor ikke grunnlag for å foreslå at det i regelverket innarbeides et fritak for dokumentavgift for slike overføringer. Departementet finner heller ikke at det er grunnlag for å innvilge en generell dispensasjon fra avgiftsplikten i disse tilfellene. Dersom det er ønskelig å styrke kommunenes boligpolitikk, bør dette derfor gjøres ved tiltak på statsbudsjettets utgiftsside, eksempelvis gjennom et statlig tilskudd til kommunene slik KS foreslår eller gjennom en styrking av kommunenes frie inntekter. Dette må evt. vurderes i forbindelse med arbeidet med de årlige statsbudsjettene.

Kommunale revisjonsenheter

KS tok på det 3. konsultasjonsmøtet i 2006 opp to spørsmål i forhold til kommunale revisjonsenheter:

- 1) Mulighet for i større grad å kunne godkjenne praksis fra kommunal revisjonsenhet i forhold til autorisasjon som statsautorisert/registrert revisor;
- 2) Adgang for revisor i kommunal revisjonsenhet til å revidere kommunalt eid aksjeselskap.

Finansdepartementet viser til at EU har fastsatt et nytt revisjonsdirektiv (2006/43/EF). Direktivet er EØS-relevant. Kredittilsynet har utarbeidet høringsnotat med utkast til norske regler for gjennomføring av direktivets krav. Departementet sendte dette på høring 28. juni 2007, med frist for merknader 28. september 2007. Begge de spørsmål KS har tatt opp er behandlet i høringsnotatet.

Etter gjeldende regler kan inntil to års praksis fra kommunal revisjonsenhet, av det totale kravet på tre års praksis, godkjennes ved søknad om autorisasjon som statsautorisert/registrert revisor. I høringsnotatet foreslås dette redusert til ett år.

Ett av vilkårene for revisjon av et aksjeselskap er at revisor er uavhengig i forhold til den som skal revideres. Slike krav til uavhengighet følger også av EØS-regler som svarer til revisjonsdirektivet. I høringsnotatet med utkast til gjennomføring av nytt revisjonsdirektiv er det foreslått endringer i hjemmelen til å gi unntak fra uavhengighetskravet.

Det er etter EØS-reglene adgang til å unnta mindre aksjeselskaper fra revisjonsplikt. Et lovutvalg oppnevnt våren 2007 utreder om denne unntaksadgangen skal benyttes. Utvalget skal levere sin utredning innen 2. juni 2008.

Departementet har til behandling flere søknader om dispensasjon fra uavhengighetskravet for revisorer i kommunal revisjonsenhet, som ønsker å revidere kommunalt eiet aksjeselskap.

Innspillene fra KS vil bli vurdert sammen med øvrige innspill i høringen. Departementet vil komme tilbake til disse spørsmålene i forbindelse med

gjennomføringen av EØS-reglene som svarer til det nye revisjonsdirektivet og i forbindelse med oppfølgingen av revisjonspliktutvalgets utredning.

3.2 Helse- og omsorgsdepartementet

Brukerstyrt personlig assistanse

Helse- og omsorgsdepartementet har den 29. juni 2007 sendt ut et høringsnotat med forslag til sterkere rettighetsfesting av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Bakgrunnen er bl.a. at det i Soria Moria-erklæringen heter at regjeringen vil "foreta forbedringer i ordningen med brukerstyrt personlig assistanse" Videre har Stortinget fattet følgende vedtak: "XII. Stortinget ber Regjeringen fremme lovforslag om rett til brukerstyrt personlig assistent (BPA).», i Budsjett-innst. S. nr. 11 (2005–2006)

I høringsnotatet foreslås det å endre sosialtjenesteloven slik at alle som fyller de alminnelige vilkårene for å motta praktisk bistand og opplæring, og som har behov for omfattende tjenester, får en rett til å få hele eller deler av denne tjenesten organisert som BPA. Videre foreslås det at en bruker som innvilges BPA skal ha rett til å bestemme arbeidsgivermodell og hvem som skal være assistent. Retten til å få organisert praktisk bistand som BPA foreslås avgrenset til brukere som har et omfattende behov for tjenester. Dette samsvarer med dagens retningslinjer. Forslaget innebærer videre at retten til å velge BPA ikke skal være begrenset til bestemte funksjonshemninger eller diagnoser. I utgangspunktet legges det heller ikke opp til at retten skal være begrenset av alder.

BPA finansieres gjennom kommunenes frie inntekter og tilskuddsordningen for ressurskrevende tjenester. I tillegg er det etablert et øremerket stimuleringsstilskudd som skal dekke kommunens utgifter knyttet til rekruttering og opplæring. En lovendring vil innebære en utvidet plikt for kommunene til å kunne tilby praktisk bistand organisert som BPA. Pliktens innhold er imidlertid begrenset til en alternativ organisering av tjenestetilbudet. Endringen vil ikke medføre noen endringer i vilkårene for retten til tjenester eller omfanget av tilbudet, og det foreslås ingen endringer i finansieringsform.

Høringsnotatet er sendt ut på en bred høring til bl.a. kommunene og aktuelle organisasjoner, herunder KS. Høringsfrist er satt til 1. november 2007. Så snart høringsuttalelsene er systematisert vil departementet trekke KS inn i den videre prosessen før framlegging av et lovforslag for Stortinget i 2008.

3.3 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Økonomisk sosialhjelp

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har gitt kommunene veiledende retningslinjer for utmåling av økonomisk sosialhjelp. Det rapporteres årlig fra kommunene til staten om endringer i de kommunale satsene for økonomisk sosialhjelp (jf. KOSTRA). Departementet har derfor kunnskap om i hvilken grad kommunene har vedtatt sats

som samsvarer med de veiledende statlige retningslinjene, og om kommunenes reguleringer av satsene for øvrig. Rapporteringen er lagt opp slik at den gir informasjon om kommunenes satser for henholdsvis enslige, ektepar/samboere, person i bofellesskap og barnetillegg for ulike aldersgrupper. KOSTRA - tallene for 2006 viser at for enslige sosialhjelpsmottakere har mer enn 2/3 av kommunene sosialhjelpssatser på nivå med de statlige retningslinjene eller høyere. I underkant av 100 kommuner rapporterte for 2006 lavere satser enn den veiledende statlige satsen. Det kan ikke uten videre sluttes at stønadsnivået i disse kommunene ligger under veiledende nivå, da lavere satser blant annet kan skyldes at det varierer hvilke livsoppholdsutgifter kommunene inkluderer i satsene for sosialhjelp og hvilke utgifter de dekker utenom satsene.

Økonomisk sosialhjelp etter sosialtjenesteloven er en midlertidig ytelse og en skjønnsmessig ytelse. Sosialtjenesten har rett og plikt til å utøve skjønn når den vurderer om det skal ytes stønad og ved utmålingen av stønaden. Personer som ikke selv kan sørge for sitt livsopphold har rett til stønad, jf. sosialtjenesteloven § 5-1. Stønaden skal vurderes på grunnlag av en konkret vurdering av den enkelte søkers faktiske behov.

KOSTRA for 2006 viser nedgang på fem prosent i mottakere av sosialhjelp fra 2005, og utbetalingene har samlet gått ned med syv prosent fra året før. Gjennomsnittlig stønadslengde er i 2006 på 5,3 måneder, og dette er et nivå den har ligget jevnt på de seneste årene. 21 prosent fikk stønad i en måned, mens 11 prosent fikk stønad gjennom hele året. De fleste av mottakerne har likevel en kort mottakstid, 52 prosent har stønad i inntil fire måneder.

Sosialhjelpen fungerer i stor grad i samsvar med lovens intensjoner, de fleste mottar stønaden bare i kort tid – noen uker eller måneder. Det er imidlertid en gruppe mottakere som mottar sosialhjelp over en lengre periode. Velferdsforvaltningens felles utfordring blir å samhandle bedre for å løse behovene for denne gruppen, blant annet via bedre organisering i felles lokalkontorer i NAV og gjennom det foreslåtte nye kommunale kvalifiseringsprogrammet.

Departementet tar sikte på å evaluere erfaringene med dagens veiledende retningslinjer. I forbindelse med en slik evaluering vil departementet også vurdere hensiktsmessigheten av en form for minstesats, for eksempel en minste normering av sentrale kostnadskomponenter for livsopphold. Evalueringen vil bli gjennomført i dialog med KS.

3.4 Justis- og politidepartementet

Nødnettprosjektet

Forsinket utbygging

Under arbeidet med å detaljere planer og løsning for utbygging av radionettet avdekket leverandøren Nokia Siemens Networks (NSN) og Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) at viktige aktiviteter vil ta lenger tid enn forventet. For å

sikre kvaliteten i prosjektet, ble det besluttet å revidere planene for utbyggingen av radionettet.

Det foreligger nå en ny revidert og omforent fremdriftsplan for utbyggingen av 1. utbyggingsområde. Det tas sikte på at prøvebrukere i Østfold og Follo vil kunne ta nettet i bruk i løpet av mai 2008. Brukere i øvrige distrikt i første utbyggingstrinn (Romerike, Oslo, Asker og Bærum og Søndre Buskerud) er foreløpig planlagt å kunne ta nettet i bruk sent på høsten 2008

Brukerbetaling

I samsvar med prinsippene for brukerbetalings legges det opp til at etatene faktureres for bruk først etter at prøvedriftsperioden på 6 måneder er gjennomført. JD vil komme tilbake til konkret tidspunkt for innføring av brukerbetalings. JD vil om relativt kort tid avklare og beslutte prisene for bruk av nettet. Når prisene er fastsatt vil det bli lagt ut informasjon om dette på hjemmesidene til DNK på www.dinkom.no

Kostnadskartlegging

DNK har påbegynt arbeidet med grunnlagsmateriale for utlysning av anbud ifm. den kostnadskartlegging som skal gjennomføres før og etter innføring av nytt digitalt nødsamband. Utlysning av anbudet vil bli gjennomført til høsten og KS vil sammen med nødetatene bli involvert i arbeidet med kostnadskartleggingen.

Merknad fra KS:

Innføringen av nytt nødnett er en statlig initiert reform. Det er en viktig forutsetning for slike reformer at de skal virke økonomisk nøytralt for kommunesektoren. Nødnettet vil ut fra foreliggende informasjon innebære merkostnader for kommunene samlet, så vel for brannvesen som for kommunehelsetjenesten. De løpende driftsutgifter til nytt nødnett vil utgjøre mer enn hva utgiftene til eksisterende sambandsløsninger vil bli redusert, og det vil videre påløpe kommunale innføringskostnader når det nye nødnettet etableres. Det er ikke gjennomført detaljerte beregninger av disse merkostnadene.

Når trinn 1 i utbyggingen (i sentrale områder rundt Oslo) gjennomføres fra 2008 vil det være viktig å få innhentet en god dokumentasjon av endringer i kommunenes løpende driftsutgifter til formålet, men også engangsutgiftene til innføring av det nye nødnettet. Dette som et grunnlag for å beregne kompensasjon til kommunene før neste utbyggingstrinn gjennomføres.

KS-merknad slutt

Merknad fra Justisdepartementet:

I prinsippene for brukerbetalings har Stortinget forutsatt at nødetatene skal betale driftsutgiftene etter hvert som nødnettet bygges ut og etatene tar nettet i bruk, og at utgiftene skal dekkes innenfor etatenes til enhver tid gjeldende budsjettammer, jf. Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005), St. prp. nr. 30 (2006-2007) og Innst. S. nr. 104. (2006-2007).

Stortinget har tidligere forutsatt at driftsutgiftene for det nye nettet ikke skal fravike vesentlig fra de samlede utgiftene etatene har i dag, jf. Innst. S. nr. 4 (2004-2005). Konkrete forslag til beløp som ev. skal rammeoverføres mellom etater, vil bli foreslått

etter at kostnadsanalysen av sambandsutgifter før og etter innføringen av nødnett foreligger.

Det er under pkt. 4.9.4 i St.prp. nr. 30 (2006-2007) redegjort for at kommuner og etater, utover den direkte brukerbetalingen av nettet også må påregne andre utgifter. Disse utgiftene er ikke estimert i detalj og det er derfor lagt opp til en kostnadsgjennomgang av nødnettenes samlede utgifter før og etter innføringen av nødnett. Stortinget har forutsatt at Regjeringen kommer tilbake med en nærmere redegjørelse av de økonomiske virkningene når disse målingene foreligger, jf. Innst. S. nr. 104 (2006 - 2007).

3.5 Olje- og energidepartementet

Hjemfall – status

I dom av 26. juni 2007 slo EFTA-domstolen fast at Norges praktisering av hjemfallsreglene var i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri bevegelighet av kapital og fri rett til etablering.

I premissene ga EFTA-domstolen Norge medhold i at hensynet til å etablere et system for offentlig eierskap til vannkraften er EØS-rettslig legitimt. Avgjørelsen fra EFTA-domstolen innebærer at Norge kan styrke grunnprinsippet om offentlig eierskap til vannkraftsektoren. Dette gjennomføres ved å basere seg på den såkalte konsolideringsmodellen, som er egnet til å oppfylle regjeringens grunnleggende syn på at vannkraftressursene skal være offentlig eiet og forvaltes til det felles beste. Modellen innebærer en styrking av det offentlige eierskapet til vannkraftressursene, og en videreføring av prinsippet om at eierskapet skal være spredt på statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå innenfor den offentlige sfære.

Det vil ikke lenger være adgang til å gi vannkraftkonsesjoner til private eiere. Det vil heller ikke være adgang til å forlenge eksisterende konsesjoner til private gjennom foregrepet hjemfall med tilbakesalg eller utleie til opprinnelig konsesjonær. Det vil ikke være adgang til å reetablere privat eiendomsrett til vannfall som har hjemfalt til staten. Når konsederte, privateide kraftverk selges, vil dette gjelde for resterende konsesjonstid før hjemfall uavhengig av om kjøper er en offentlig eller privat aktør. Det vil være mulig å selge inntil en tredjedel av offentlig eide vannkraftselskaper til eiere som ikke regnes som offentlige.

Med umiddelbar virkning vedtok Kongen i statsråd 10. august en provisorisk anordning i tråd med konsolideringsmodellen, som skal gjelde inntil Stortinget kan foreta de endringer i industrikonsesjonsloven av 14. desember 1917 som er nødvendig for å bringe loven i samsvar med EØS-retten slik EFTA-domstolen har tolket den.

Gjennom vedtaket om provisorisk anordning sikres stabilitet og forutsigbarhet, samtidig som spekulasjon forhindres i kraftsektoren. I det videre arbeid vil det bli gjennomført grundige utredninger og en høringsrunde som sikrer en solid behandling før det fattes endelige lovvedtak i Stortinget.

3.6 Kunnskapsdepartementet

Styrking av rådgivningstjenesten

Stortinget har vedtatt å styrke ressursene til rådgivning i skolen med til sammen femten mill. kroner i 2007, jf. Innst. S. nr. 230 (2006-2007). Av dette er fire mill. kroner bevilget over kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen og skal gå til å etablere partnerskap for karriereveiledning. De resterende elleve mill. kroner er lagt inn i rammetilskuddet til fylkeskommunene i 2007. I merknaden fra komiteen heter det:

”F l e i r t a l e t foreslår vidare at ei styrking av rådgiving i vidaregåande opplæring spesielt retta mot ungdomstrinnet skal erstatte styrkinga i rådgivingstenesta på ungdomstrinnet på 11,0 mill. kroner slik det er foreslått i Revidert nasjonalbudsjett 2007.”

Både Kunnskapsdepartementet og KS viser til at karriereveiledning må sees i et livslangt perspektiv og at samarbeid om karriereveiledning på tvers av aldersgrupper er viktig. Det vises videre til at for mange elever går ut av grunnskolen uten tilstrekkelige kunnskaper om vidaregåande opplæring, jf. St.meld. nr. 16 (2006-2007). Riktig valg av utdanningsprogram er imidlertid viktig for at den enkelte elev skal få en god start i vidaregåande opplæring.

Stortingets intensjon med å øke rammetilskuddet til fylkeskommunene med elleve mill. kroner er å styrke det forebyggende arbeidet med å forhindre omvalg og frafall ved at fylkeskommunene bidrar til å øke kvaliteten på rådgivning og karriereveiledning rettet mot ungdomsskoleelever. Kunnskapsdepartementet vil be KS om synspunkter på hvordan man kan legge til rette for at Stortingets intensjoner følges opp.

4. Orienteringssaker

4.1 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Prisjustering vertskommunekompensasjon for asylmottak

Vertskommunekompensasjonen er prisjustert for 2007, og den nye grunnsatsen er kroner 188 000, mens sats per ordinære mottaksplass er kroner 2 030. Det skal foretas en gjennomgang av vertskommunekompensasjonsordningen. I denne forbindelse vises det til at SSB er engasjert til å foreta en kartlegging av kommuners utgifter forbundet med å være verter for asylmottak. Kartleggingen skal foregå høsten 2007 og våren 2008.

Arbeidsgruppe – innretningen av integreringstilskuddet og tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Våren 2007 ble det nedsatt en arbeidsgruppe under ledelse av AID og med medlemmer bl.a. fra KS. Arbeidsgruppen skulle se på innretningen av integreringstilskuddet og innretningen av tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Formålet for arbeidsgruppens arbeid var å gjennomgå de to tilskuddsordningene og vurdere muligheter for alternative innretninger i forhold til dagens innretning. Sluttrapport vil etter planen foreligge i slutten av august.

4.2 Helse- og omsorgsdepartementet

10 000 årsverk

Regjeringen har en målsetting om 10 000 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren innen utgangen av 2009, i forhold til nivået i 2004.

Statistisk sentralbyrå presenterte 15. juni tall for 2006 som viser 5 900 nye avtalte årsverk i privat og kommunal pleie- og omsorg, eller en vekst på 5,3 prosent. Dette er betydelig høyere tall enn de foreløpige tallene som ble lagt fram 15. mars (3 900 årsverk). Det er knyttet usikkerhet til registertallene fra SSB. Et stort innslag av små stillinger, mange vikarer og timearbeidere gjør det krevende å benytte registertall. SSB viser til at noe av den rapporterte veksten for enkelte kommuner kan skyldes endret rapportering og ikke reell endring i antall årsverk. Dersom man holder kommuner utenfor som avviker med mer enn 10 prosentpoeng fra den gjennomsnittlige veksten ville endringen fra 2005 til 2006 blitt 3 200 årsverk eller 4,4 prosent.

KS har fra sitt lønns- og personalsystem PAI anslått personellveksten til mellom 2 000 og 3 000 årsverk for pleie- og omsorgstjenesten. Også disse tallene er beheftet med usikkerhet.

HOD legger i utgangspunktet til grunn 5.900 flere årsverk i 2006 slik SSB har rapportert, men erkjenner samtidig at det er usikkerhet om tallene og at den reelle veksten kan ligge noe lavere. SSB opplyser at de arbeider videre med å styrke kvaliteten på registerrapporteringen.

St.meld. nr. 35 (2006-2007) Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning – Framtidas tannhelsetjenester

Hovedbudskapet i meldingen er

- styrket forvaltningsnivå
- økt tilgjengelighet til tannhelsetjenester
- sosial utjevning
- styrket folkehelsearbeid
- kunnskapsoppbygging
- forenklinger av trygdens regelverk for refusjon av utgifter ved tannbehandling.

Regjeringen vil styrke fylkeskommunen som forvaltningsnivå for tannhelsetjenesten. Dette skal skje gjennom blant annet å tillegge et følge med-ansvar for hele befolkningen når det gjelder tannhelse- og tjenesteforhold, styrking av fylkeskommunenes rolle i folkehelsearbeidet og virkemidler knyttet til spesialisttjenester. Andre nye oppgaver som foreslås lagt til fylkeskommunene er ansvar forskning, fagutvikling og kvalitetsutvikling innenfor tannhelsetjenesten, inklusiv privat sektor.

En hovedutfordring er å bedre tilgjengeligheten til tannhelsetjenester gjennom aktiv bruk av regionalpolitiske virkemidler. Avtaler mellom privatpraktiserende tannleger og fylkeskommune vil kunne utnytte kapasiteten i privat sektor på en fleksibel måte, og bringe privat sektor inn i arbeidet med å løse offentlige oppgaver. Regjeringen oppfordrer fylkeskommunene til å støtte private aktører i en søknadsprosess for statlige midler til næringsutvikling i form av etablering av eller utvidelse av private tannhelsetjenester. Det vil også være behov for å styrke de regionalpolitiske virkemidler for å bidra til geografisk likeverdighet i tilgjengelighet til tannhelsetjenester.

En annen hovedutfordring er å utjevne sosiale forskjeller i tannhelse. Regjeringen vil gradvis utvide tannhelsetilbudet til flere grupper. I meldinga foreslås det å vurdere om utvidelsen skal omfatte personer med alvorlige psykiske lidelser, personer med funksjonstap, personer med svært lav inntekt, sykehuspasienter og 19-20-åringer. Videre vil det bli vurdert å innføre en friskhetskontroll for eldre og en utvidelse av skjermingsordninger mot høye utgifter til tannbehandling som refunderes fra trygden. Regjeringen vil også forbedre forbrukerrettighetene. Det foreslås å etablere en elektronisk prisportal for å bedre prisopplysning for tannhelsetjenester. Forenklinger i trygdens regelverk foreslås og så iverksatt.

Etter regjeringens oppfatning er det behov for et kunnskapsløft på tannhelsefeltet. Kunnskapsutviklingen må blant annet omfatte forhold som påvirker sykdomsutvikling i hele befolkningen, og spesielt hos minoriteter, tannhelse- og sykdomstilstand, behov

for behandling, effekt av organisering og finansiering mv.. Det skal fastsettes kvalitetsindikatorer for tannhelsetjenester i tråd med kvalitetavtalen mellom Regjeringen og KS.

4.3 Fiskeri- og kystdepartementet

Forslag til revidert lov om havner og farvann

Fiskeri- og kystdepartementet sendte i desember 2006 forslag til revidert lov om havner og farvann av 8. juni 1984 nr. 51 på høring med frist 21. mars 2007.

Innspill fra KS

På sentrale punkter i lovforslaget har ikke departementet tatt endelig stilling, men skissert ulike løsninger. Dette kan gi høringsinstansen en større reell påvirkningsmulighet. En slik høringsform gjør der imidlertid vanskelig å komme med en helhetlig vurdering på et forslag hvor innretningen på loven kan ta mange forskjellige retninger – til dels med store konsekvenser for mange havner og kommuner. Departementet legger også opp til en vid fullmaktslov med vide fullmakter til forskrifter. Så lenge en ikke en ikke viser hvilke reguleringer m.m. en kan tenke seg gitt i medhold av forskriften, gir dette et noe unøyaktig grunnlag å gi konsise vurderinger på. KS anbefaler sterkt at lovforslaget bearbeidet med innkomne høringsuttalelser og sendes på ny høring i mer ferdig format.

KS-innspill slutt

Fiskeri- og kystdepartementet arbeider nå med lovforslaget på bakgrunn av høringsuttalelsene. Departementet har ikke konkludert på hvorvidt loven, eller deler av den, vil bli sendt ut på en ny høringsrunde. Departementet har merket seg KS' synspunkt, og dette vil være en del av vurderingen av spørsmålet om ny foreleggelse.

4.4 Kommunal- og regionaldepartementet

Inntektssystemutvalget – utsatt frist endelig arbeidsrapport

Inntektssystemutvalget skal jf. mandatet levere endelig arbeidsrapport 15. september 2007. Fire av utvalgets åtte medlemmer er imidlertid ordfører kandidater i høstens kommunevalg. For at alle medlemmene i utvalget skal ha mulighet til å delta i arbeidet frem mot en ferdigstilling av rapporten, har utvalget bedt om forlengelse av fristen for fremleggelse av den endelige rapporten til 12. oktober 2007. Utsettelsen er innvilget.

4.5 Kultur- og kirke departementet

St.meld. nr. 39 (2006-2007) Frivillighet for alle

Kultur- og kirke departementet la 20. august fram en Stortingsmelding om frivillighet. Meldingen inneholder en omtale av overordnede prinsipper, frivillighet og viktige samfunns mål, en beskrivelse av aktuelle sektorer samt omtale av sektorens rammebetingelser. Meldingen avgrens seg i all hovedsak til statens politikk overfor

frivillig sektor. Meldingen peker likevel på kommunesektorens store betydning. Regjeringen vil legge til rette for å styrke samhandlingen mellom kommunal og frivillig sektor. I meldingen understrekes det at den enkelte kommune bør utvikle en lokal frivillighetspolitikk.

I meldingen foreslås det:

- Årlig kontaktmøte mellom regjeringen og KS, der også frivillig sektor ved Frivillighet Norge er representert.
- Støtte lokale pilotprosjekt for å finne fram til ulike lokale strategier for å bedre samarbeidet mellom kommunene og frivillig sektor
- Formidle gode eksempler på hvordan kontaktpunkter mellom frivillige organisasjoner og kommunene kan etableres og vedlikeholdes.

5. Kostnadsberegninger – aktuelle reformer

Det er ikke meldt opp saker til 4. oppmeldingstidspunkt. Nedenfor omtales saker meldt opp til 3. oppmeldingstidspunkt for kostnadsberegningssaker.

Partene vil i materialet til 4. konsultasjonsmøte 2007 gi en redegjørelse for status i alle kostnadsberegningssaker som er meldt opp.

5.1 Saker - 3. oppmeldingstidspunkt

KS meldte inn ordningen med gratis frukt og grønt som en kostnadsberegningssak 13. juni.

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett ble det vedtatt å innføre en ordning med gratis frukt og grønt for alle elever på skoler med ungdomstrinn. Ordningen skal tre i kraft høsten 2007. Det er lagt til grunn at ordningen vil medføre et merbehov for kommunene på 87 mill. kroner i 2007. I utformingen av ordningen har Kunnskapsdepartementet vært i dialog med KS om beregningsgrunnlaget. Kunnskapsdepartementet er positive til at KS også involveres i beregningene ved en eventuell utvidelse av ordningen.

Vedlegg a)

Arbeidsgruppemandat

I henhold til det 3. konsultasjonsmøtet skal en arbeidsgruppe gjennomgå feltet bilaterale samarbeidsavtaler for å drøfte problemstillinger knyttet til den samlede effekten av nåværende avtaler og legge fram forslag til videre strategi for koordinering og eventuelt forenkling av feltet. Kommunal- og regionaldepartementet skal være sekretariat for arbeidsgruppen. Gruppen skal ha følgende sammensetning:

KRD 2 repr.
FIN 1 repr.
HOD 1 repr.
KD 1 repr.
AID 1 repr.
MD 1 repr.
LMD 1 repr.
FAD 1 repr.
KS 5 repr.

Arbeidsgruppen skal legge fram en rapport til det 2. konsultasjonsmøtet i 2008. I rapporten skal arbeidsgruppen:

1. gi en samlet status for feltet samarbeidsavtaler, herunder en drøfting/vurdering av den samlede effekten av de avtalene som er inngått jf. at avtalene bl.a. skal være et alternativt virkemiddel til lovregulering og øremerkede tilskudd.
2. vurdere om omfanget av eksisterende avtaler gir tilstrekkelig mulighet for partene til å følge opp tiltakene i avtalene, (jf. ressurstilgang og økonomiske rammer)
3. vurdere om det bør innføres rutiner som kan føre til bedre forankring og oppfølging av avtalene både i staten og kommunesektoren
4. vurdere om det bør etableres nærmere kriterier for hva som skal ligge til grunn for etablering av nye avtaler under konsultasjonsordningen, videreføring/reforhandling, eller avvikling av eksisterende avtaler
5. vurdere om det skal utarbeides nærmere retningslinjer for evaluering av samarbeidsavtalene i konsultasjonsordningen

Gruppen skal i sitt arbeid bygge videre på rapporten ”*Om retningslinjer for bilaterale samarbeidsavtaler mellom regjeringen og KS*” som ble avgitt til det 2. konsultasjonsmøtet 2006, gjennomgangen av bilaterale avtaler i materialet til det 3. konsultasjonsmøtet 2007 og funnene i KS’ nylig avsluttede FoU-prosjekt *Konsultasjoner stat og kommune – forankring, forpliktelser og gjensidighet*.

Vedlegg b)

Oversikt over samarbeidsavtaler

		Parter	Inngått	Utløper	Bygger på tidl. avt.
1	Avtale om kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenestene	HOD og KS	21.09.2006	21.09.2010	Ja
2	Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet	HOD og KS	21.06.2007	21.06.2010	
3	Avtale om videreutvikling av barnevernet	BFD (nå BLD) og KS	01.09.2005	01.09.2008	
4	Samarbeidsavtalen om kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	KD og KS	12.06.2006	01.01.2009	Ja
5	Samarbeidsavtale om barnehageløftet	KD og KS	04.10.2006	31.12.2008	
6	Rammeavtale om ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV)	AID og KS	21.04.2006	31.12.2009	
7	Samarbeidsavtale om styrket samarbeid NAV og utdanningsmyndighetene i k/fk	AID og KS	02.05.2007	31.12.2009	
8	Avtale om bosetting av flyktninger i kommunene	AID og KS	15.05.2007	01.12.2009	Ja
9	Samarbeidsavtale om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren	LMD og KS	26.04.2006	31.12.2007	
10	Samarbeidsavtale om programmet "I et livskraftig fellesskap..."	MD og KS	01.01.2006	31.12.2010	
	Samarbeidsavtale om Grønne energikommuner (tilleggsavtale)	KRD, OED, MD og KS	02.05.2007	31.12.2010	
11	Avtale for å forebygge og bekjempe bostedsløshet	KRD, ASD (nå AID), HOD, JD, KS	07.09.2005	31.12.2007	
	Avtale om bosetting ved løslatelse fra fengsel (tilleggsavtale)	JD og KS	07.09.2005	31.12.2007	

Vedlegg d)

Oversikt over kostnadsberegningssaker konsultasjonsåret 2007

Sak	Oppmeldt
Helse- og omsorgsdepartementet	
Forslag om økt finansieringsansvar for kommunene for private fysioterapeuter med driftsavtaler med kommunene	1. møte 2007
Overføring av finansieringsansvaret for logopeder og audiopedagoger fra folketrygden til kommunene	1. møte 2007
Kunnskapsdepartementet	
Gratis læremidler i videregående opplæring	1. møte 2007
St.meld. nr. 16 (2006-2007) Tidlig innsats for livslang læring - Timetallsutvidelse	1. møte 2007
Gratis frukt og grønt for alle elever med ungdomstrinn	13. juni 2007 ¹
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
Kommunalt kvalifiseringsprogram som skal forvaltes av NAV-kontorene	1. møte 2007
Forslag om ikke-diskrimineringslov for personer med nedsatt funksjonsevne (universell utforming)	2. møte 2007
Justis- og politidepartementet	
Nødnett	2. møte 2007

¹ 3. oppmeldingstidspunkt for kostnadsberegningssaker

Vedlegg e) Oversikt over løpende saker konsultasjonsåret 2007

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
Kostnadsberegninger 6 tidspunkter for oppmelding. Aktuelle områder for involvering av KS vurderes fortløpende.		Alle møtene	Alle
Samarbeidsavtaler <ul style="list-style-type: none"> • Helse og omsorg • Barnehage • Grunnopplæringen • Bostedsløshet • Landbruks- og næringsutvikling • Barnevern • Bosetting av flyktninger • Miljø- og samfunnsutvikling • Rammeavtale NAV • Samhandling helseområdet 1. og 2. linjetjenesten (endelig avtale, veileder for inngåelse av lokale avtaler mellom RHF og kommunene, IKT samarbeid) • Målgrupper i skjæringsfeltet mellom arbeidsmarkedspolitikk og utdanningspolitikk 		Primært 3. møte	KRD, KS og berørte dep.
Forvaltningsreformen			
Videre prosess		Ikke avklart	KRD
Økonomiområdet			
Momskompensasjonsordningen	2005, 2006	2. møte	KRD/FIN
Politisk utvalg inntektssystemet	2006	4. møte	KRD
Kommunale revisjonsenheter - adgang til å revidere kommunalt eide AS - om praksiskrav ift. revisorgodkjenning	2006	3./4. møte	FIN
Vedlikehold			KS
Dokumentavgift		3. møte	FIN
Helse og omsorg			
St.meld. nr. 25 (2005-2006) Om framtidens omsorgsutfordringer, Omsorgsplan med bla. følgende delplaner: - Kompetanseløftet 2015 og 10 000 årsverk - Nasjonal standard for lokale normer for legetjeneste i sykehjem - Investeringer sykehjem og omsorgsboliger - Handlingsplan for demens	2006	2. møte	HOD
Avslutning av opptrappingsplanen for psykisk helse. Oppfølging av den arbeidsrettede innsatsen innenfor opptrappingsplanen for psykisk helse	2005, 2006	4. møte Ikke avklart	HOD
Ressurskrevende tjenester	2005, 2006	2./4. møte	HOD/KRD
Oppfølging av St.meld. 20 (2006-07) Nasjonal		2. møte	HOD

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller			
Arbeidsgruppe om lokalsykehus		2. møte	HOD
Kommende St.meld. om offentlig tannhelse		3. møte	HOD
Handlingsplan mot rus		Ikke avklart	HOD
Nasjonalt rammeavtale om bedre samhandling på helse- og omsorgsområdet		Ikke avklart	HOD
Utdanning			
Orientering om endringer i opplæringsloven - fag- og yrkesopplæringen - gratis læremidler, herunder spørsmålet om bærbar PC - ulykkesforsikring - reklame		2. møte	KD
Orientering om endringer i friskoleloven		2. møte	KD
St. meld. nr. 16 (2006-07) – orientering om oppfølgingsarbeidet, bl.a. - språktesting og språkstimulering av barn i førskolealder - yrkes- og utdanningsveiledning - praksisbrevordningen		Løpende	KD
Nasjonale prøver – orientering om framdrift		2. møte	KD
Læreplasser i offentlig sektor		4. møte	KD
Krav til lærerkompetanse		2. møte	KD
Institusjonsopplæring		2. møte	KD
Finansiering av fagskoler		Ikke avklart	KD
Barnehager			
Barnehageløftet	2005, 2006	2. møte	KD
Barnevern			
Barnevern (generelt)		2. møte	BLD
Enslige mindreårige asylsøkere under 15 år			KS
Landbruk			
Overføring av veterinærvakt og klinisk veterinærdekning til kommunene	2005, 2006	2. møte	LMD
Landbruksvikarordningen		2. møte	LMD
Flyktninger/innvandrere			
Arbeidsgruppe som skal vurdere integreringstilskuddet		4. møte	AID
Vertskommunekompensasjon for asylmottak		3./4. møte	AID
Oppfølging av Introduksjonsloven		2. møte	AID
Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandringsbefolkningen	2006	2. møte	AID
Infrastruktur			
Nødnett	2005, 2006	2./3. møte	JD

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
Arbeid og velferd			
Strategiplan for arbeid og psykisk helse-arbeidsrettede tiltak		2. møte	HOD/AID
Oppfølging av stortingsmelding om arbeid, velferd og inkludering – nye arbeidsmarkedstiltak	2006	2. møte	AID
Handlingsplan mot fattigdom	2006	2. møte	AID
NAV-reformen	2006	2. møte	AID
Pensjonsreformen og forholdet til offentlige tjenestepensjonsordninger, herunder de kommunale tjenestepensjonsordningene		2. møte	AID
Kvalifiseringsprogrammet		2. møte	AID
Forslag til antidiskrimineringslov for funksjonshemmede (universell utforming)		2. møte	AID + berørte dep.
Kultur- og kirke departementet			
Oppfølging av NOU 2006: 2 <i>Staten og Den norske kirke</i>		2. møte	KKD
St.meld. om film (St.meld. nr. 22 (2006-2007))		2. møte	
Oppfølging av St. meld. nr. 17 (2005-6): '2008 som markeringsår for kulturelt mangfold'		Ikke avklart	KKD
Ot. prp. om kulturlov: 'Lov om offentlige myndigheters ansvar for kulturvirksomhet og drøfting av spørsmålet om grunnlovsfesting av kulturhensyn'.		2. møte	KKD
Desentralisert tilskuddsordning for kulturhus: Statlige spillemidler som forvaltes av fylkeskommunene.		Ikke avklart	KKD
Regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur: Statlige spillemidler som forvaltes av departementet. Noen av søkerne er kommuner.		Ikke avklart	KKD
Bibliotekutredningen "Bibliotekreform 2014"		2. møte	KKD
Endringer i forskrift om stadnamn		Ikke avklart	KKD
Den kulturelle spaserstokken		Ikke avklart	KKD
Stortingsmelding om frivillighet		3. møte	KKD
Andre saker			
Etikk i kommunesektoren	2006	Ikke avklart	KRD
Utstillingsvindu for kvinner i lokalpolitikken		Ikke avklart	KRD
Forsøk m/oppgavedifferensiering og enhetsfylke		Ikke avklart	KRD
Kompetansebehov ved tiltak for energiomlegging/-effektivisering		Ikke avklart	KS/OED
Praktisk innretting på støtten til fjernvarme		Ikke avklart	KS/OED
Evalueringsav energiloven		2. møte	KS/OED
Hjemfall		3. møte	KS/OED
Ny havne- og farvannslov		3. møte	KS/FKD

Tabellen gir en oversikt over saker det kan være aktuelt å omtale i løpet av konsultasjonsåret 2007. Oversikten revideres fortløpende av sekretariatet for konsultasjonsordningen og

vurderingen av sakene er derfor foreløpig. Oversikten er satt sammen av innspill både fra KS og departementene, og det er pt. ikke avgjort om departementene vil ta opp alle sakene i konsultasjonssammenheng. I enkelte tilfeller vil det være KS som legger fram sakene.